

Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Vergi Politikaları İlişkisi

Onur ÇELİK – Yeminli Mali Müşavir

PESTEL analizi, işletmelerin yatırım yapacağı çevrenin yatırıma etkilerini ve süreçte başarılı olunup olunamayacağını değerlendirmesinde kullanılan stratejik planlama tekniklerinden birisidir. PESTEL'in açılımı, Political (Politik), Economic (Ekonomik), Social (Sosyal), Technological (Teknolojik), Environmental (Çevresel) ve Legal (Yasal) dir.

Bu başlıkları mümkün olduğunca detaylandırarak olur isek;

Politik Faktörler: Hükümet politikaları, politik istikrar, yolsuzluk algısı, dış ticaret politikası, ticaret kısıtlamaları, vergi politikası, işçi haklarına ilişkin politikalar.

Ekonomik Faktörler: Ekonomik büyüme, faiz, enflasyon, işsizlik, vergi oranları, borçluluk düzeyi, gelir dağılımı, döviz kurunun seviyesi ve diğer tüm makroekonomik göstergelerdeki istikrar düzeyi.

Sosyal Faktörler: Nüfus artış hızı, yaş dağılımı, eğitim düzeyi, sağlık bilinci, toplumsal yaşam stili, kültürel engeller.

Teknolojik Faktörler: Teknoloji teşvikleri, inovasyon düzeyi, otomasyon düzeyi, ar-ge çalışmalarının düzeyi, teknoloji bilinci ve teknolojik değişime açıklık.

Çevresel Faktörler: Çevre politikaları, iklim değişikliği, sivil toplum örgütlerinin çevre konularındaki baskı düzeyi.

Hukuki Faktörler: İş hukuku, işçi sağlığı ve güvenliği hukuku, tüketiciyi koruma hukuku, marka ve patent hukuku, rekabet hukuku ve tahkim imkanı.

OECD Ülkelerinde Vergi Oranları

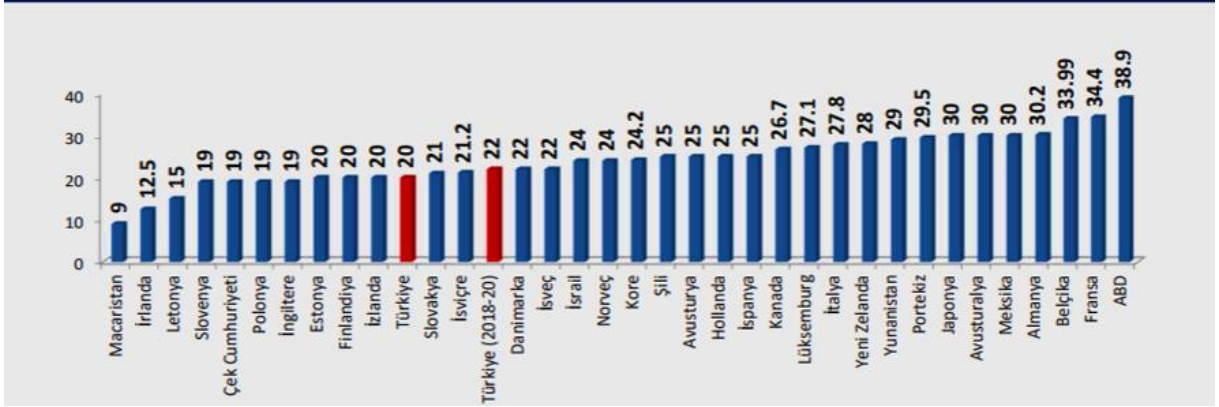
Özellikle uluslararası yatırımcıların yatırım kararı verirken en çok dikkate aldığı unsurların başında hiç şüphesiz ki ekonomik faktörler içerisinde yer alan vergi politikaları, mali düzenlemelerin basitliği & anlaşılabilirliği ve yürürlükte olan vergi oranlarının düzeyi gelmektedir.

Bu çerçevede; demokrasi, hukukun üstünlüğü ve piyasa ekonomisini benimsemiş OECD ülkelerinin kurumlar vergisi oranları incelendiğinde 2017 yılı ortalamasının % 24,2 olduğu görülmektedir.

Bilindiği üzere, bir ülkenin yabancı sermayeyi kendi ülkesine çekmek ve yatırım yapması için diğer ülkelere nazaran sağladığı vergi avantajları vergi rekabeti olarak nitelendirilmektedir. Birçok ülke de, yatırımcılara daha rekabetçi bir yatırım ortamı sunmak adına vergi oranlarını daha da aşağı çekiyor. Bu kapsamda en güncel örnek ise Amerika Birleşik Devletleri. Trump yönetimi 2018 yılından geçerli olmak üzere yürürlükteki kurumlar vergisi oranını % 35' ten % 21'e çekti!

Türkiye ise, bu önemli adımı çok daha önce 2006 yılında atmış ve o dönemki kurumlar vergisi oranını % 30' dan % 20'ye düşürmüştü. Ancak son dönemdeki global ekonomik dalgalanmalar ve bütçe dengeleri doğrultusunda kısmen de olsa geri adım atarak 2018-2020 dönemi için geçerli olmak üzere kurumlar vergisi oranını % 20' den % 22'ye yükseltmek zorunda kaldı !

OECD Ülkelerinde Kurumlar Vergisi Oranları 2017

Mali düzenlemelerimizin basitliği & anlaşılabilirliği noktasında ise maalesef pek iyi durumda değiliz. Nitekim Hollanda Merkezli TFM Groups tarafından hazırlanan Financial Complexity Index 2018 raporuna göre Türkiye, mali düzenlemelerin karmaşıklık düzeyi bakımından Dünya’da 3’üncü sırada yer alıyor !

Bu neticeyi almamızda, birbiri ile konu yönünden ilgisi olmayan ve çok fazla sayıda başka kanunda ek ve değişiklikler yaptığımız “torba kanun” formatının etkisi de oldukça büyük.

Sonuç

Türkiye, istatistiklere göre son 10 yılda (2008-2017 dönemi) dış finansman gereksiniminin yaklaşık 100 milyar Dolarını doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıyla karşılamış görünüyor. Bu rakam söz konusu dönemdeki dış finansman ihtiyacımızın % 23 ‘üne denk geliyor.

Amerikan Merkez Bankası FED’in 2008 yılında ortaya çıkan global finansal krizinden çıkış için başlattığı parasal gevşeme ile likidite enjeksiyonunun sonuna gelindiğinin ve yavaş yavaş parasal sıkılaştırma sürecine girildiğinin ilanı ile eskiye nazaran finansman kaynaklarının maliyetinin artacağı bir konjonktürde, Türkiye’nin dış finansman ihtiyacını karşılamada her zamankinden daha fazla doğrudan yabancı sermaye yatırımına ihtiyacı olacağını söylemek yanlış olmasa gerek.

Yabancı sermaye çekebilmek adına sürekli teşvik paketleri açıkladığımız ve Dünya’da ticaret savaşlarının gündemde olduğu şu günlerde, mali düzenlemelerimizi sadeleştirmenin, vergi oranlarımızı gözden geçirmenin ve gerçek vergi reformlarını yaparak haksız rekabete neden olan kayıt dışı ile mücadele etmenin tam zamanı gibi görünüyor.